

Ось уже кілька років поспіль однією з постійних лютневих тем, над якими доводиться працювати, є так звана "афганська", котра викликана відзначенням чергової річниці з дня виведення радянських військ з території Демократичної Республіки Афганістан.

Сумним є для колишніх воїнів-"афганців" день 14 лютого. Здається, має бути сповнений він радості від завершення цього проклятого батьками, дружинами й дітьми, нареченими-вдовами кровопролиття. Але ж ні, не йдуть з думки його учасників імена й обличчя полеглих побратимів, які чорними тюльпанами просорили на рідній батьківській землі. І кожна ось така скорботна квітка -- молоде життя, скошене під самісінький корінь душманською кулею чи міною.

Скромний букет з п'яти чорних тюльпанів навіки завімер в обрамленні з нержа-

віючого металу у молодому парку райцентру, -- п'ять квіток, які вже ніколи не спалахнуть живим барвом, але ніколи й не зів'януть. Як ніколи не оживуть ті, з серцець яких виростили оті неіснуючі в живій природі квіти, як ніколи не зітруться з пам'яті рідних, близьких, друзів і земляків образи Леоніда Коляди, Василя Затірки, Володимира Силь-

мана, Василя Васьковця та Івана Гузуватого. Навмисне не вказую сіл, на кладовищах яких їх поховано, адже символічне братське поховання свято шанується і в райцентрі, де й одна з нових вулиць носить наймення вулиці Воїнів-інтернаціоналістів.

...Наближалася перша річниця тієї вікопомної дати, коли останній радянський солдат залишив поорану багаторічною війною афганську землю. Втім, категорич-

но стверджувати, що "останній", не доводилося: ще й сьогодні через різні міжнародні інституції ведеться розшук тих, хто втрапив до списків "пропалих безвісти", -- перебуває і донині в афганському полоні, у тамтешніх "духів".

Але тоді про зовсім інше думали вчорашні воїни. Невеличка група ініціаторів, підтримувана тодішнім вій-

ськовим комісаром Володимиром Захаровичем Гордієнком та райкомом комсомолу, провела свій перший виїзд по місцях поховань в районі бойових соратників.

Цей благородний порив серцець і дав початок прекрасній традиції, котра неофіційно називається "афганським десантом пам'яті" й міцно об'єднала колишніх воїнів у своїх осередках (районному та Кузнецовському міському) і

обидва осередки між собою.

Відтоді щорічно, як тільки в лютневому календарі листок висвітить цифру 14, вирушають мужні вої у черговий свій десант пам'яті, щоб пом'янути не тільки загиблих в горах і пустелях Афгану, а й померлих від ран, контузій і хвороб уже в повоєнний час, вклонитися їх праху, подивитися в очі їх батьків,

дружин, дітей передати родинам скромний дарунок.

Як не гірко, але майже щороку життя поповнює перелік цих сумних адрес. Ось уже й Мульчиці "вписалися" в афганський реєстр десанту. Але поряд з цим і тут нині прозвучала клятва бойових друзів: "Допоки хоч один із нас здатний ходити по цій землі, доти до жодної вашої могили не заросте наша стежка пам'яті".

(Продовж. на 3-ій стор.)

... П ОВОЛІ прямує траурна процесія до хиноцького сільського кладовища. І без того скорботна цвинтарна атмосфера ще різкіше підкресле-

на чи то зимою, чи то весною. Здається, й живого тут нема нічого. Але ні! Ось із торішньої пожухлої трави пробивається до світла й тепла вічнозелена омолодь барвінку. А тут у розколіні великого дерев'яного хреста обкладнав свою "майстерню" дятел, наосивши купу шишок. Ніби два молоденьких дубки, стали обіч батькового обеліска сини Федора Шеляга (старший перегнав зростом уже бага-

тьох отчих побратимів). Не стало колишнього афганця. Нещасний випадок обірвав йому життя. Але продовжать справу батька його нащадки, дороблять те, що йому не судилося. От тільки війни на їх долю хай не буде -- бодай і маленької.

Чималі відстані пролягли між сільськими кладовищами. Тож і відвідати могили земляків було вирішено двома "десантними" групами: кузнецовська -- Сопачів, Собіщиці й Мульчиці, а районна -- Новосілки, Хиночі та Озеро. Побувавши там, обидві з'їхалися до райцентру. Тут, у св. Успенському храмі, його настоятель

відслужив панахиду по загиблих і померлих, благословив на добрі справи тих, кому пощастило вціліти в афганському горнілі. Від церкви ветерани Афгану

цям воєдино. Навіть на подібні десанти не всі з них можуть прийти. Але більшості з них цьому можуть завадити тільки досить серйозна причина.

А треба їм же так уже й багато...

колоною пройшли до обеліска з п'ятьма чорними тюльпанами. Хвилиною мовчання пом'янули земляків, що відійшли у вічність. Поклали до пам'ятного знака вінки та гірлянди слави.

А потім знову була дорога -- до Нетреби й Великого Жолудська, Острівця та Довговолі; були зустрічі з батьками, дружинами та дітьми товаришів по зброї, з сільськими громадами. Увечері усіх учасників десанту пам'яті зібрав за свої столи райцентрівський ресторан "Біле озеро", де й було випито традиційну поминальну чашу. Не так часто вдається зібратися братам-афган-

Все інше у цей день не йде у рахунок...

Можливо, якби ця поїздка для мене була першою, деякі нюанси пройшли б непомічені мною. Але так не трапилося. Тож відмітив у записнику, що ні в Новосілках, ні в Озері у проведенні церемоній не взяли участь сільські голови. Та й не всім родинам загиблих було повідомлено про час прибуття делегації з району. Якось черствість почала іржою роз'їдати наші душі. Бо чим, як не цинізмом, назвеш, наприклад, почуту воїном-афганцем фразу: "А ті, що вас посилали ТУДИ,

дали вам що-небудь?" Хіба ж у нас повернеться язик запитати ветерана Великої Вітчизняної, чи йому щось дали ті, хто його посилав на фронт? Так, дали: одному -- медаль, іншому -- милиці, а всім разом -- мізерні пільги, яких ще й забезпечити не можемо. Солдатський хліб завжди гіркуватий на смак, а воєнної пори -- особливо. Бо який шматок не стане поперек горла, коли ось тут, поруч, ще вчора відпускав свої жарти товариш, а сьогодні друзі запаюють цинкову домовину з його опаленими рештками?

І гріх, мабуть, нам сьогодні всі справи

"афганців" їм же залишати й виконувати. І треба, щоб і місцева влада мала що сказати у їх присутності. Хай не ми посилали їх на ту війну, але якоюсь мірою маємо ділити ту провину: за те, що не нам судилося пізнати всіх страхіть, а їм.

Не так і багато в районі учасників афганської війни, тож можна вділити їм на краплю більше уваги, такту, розуміння. Вони самі цього не зроблять -- гордість не дозволить.

Анатолій ХУТКИЙ.

Фото
Сергія Дуляницького.